

ADDITAMENTA

AD GUIBERTI OPERA ILLUSTRANDA.

VITA S. GEREMARI ABBATIS

ORDINIS S. BENEDICTI,

AUCTORE QUIDEM ANONYMO SED PERANTIQUO.

665-667 CAPUT PRIMUM.

Tempore Dagoberti regis Francorum, cum fideles Christi odium pro veritate incurrerent, et per Galliam a membris diaboli pro nomine Christi multa sustinerent, beatus Geremarus ad proterendam rabiem perfidorum et ad corroborandam fidem Christianorum, villa Giviarandra, quæ sita est in confinio Belvacensium super fluvium Ittam, annuente Dei clementia, ortus est. Genitor ejus nomine Rigobertus, et genitrix illius nomine Aga, ex gente Francorum nobili orta. Ortus denique illustribus parentibus sacro fonte baptizatur, et sacra fide consignatur: sacris etenim mysteriis imbuendus traditur. Hunc siquidem genitores, velut unicum filium tenere diligentes, tradiderunt scholis erudiendum atque instruendum doctrina Christi.

Post quorum mortem beatus Geremarus, magis ac magis in Christi amore exardescens, non cessabat substantiam suam erogare pauperibus; sciebat enim quia quod pauperibus dabat, ipsi Domino Jesu Christo tribuebat, sicut idem Dominus dicit in Evangelio: « Quod uni ex minimis meis fecistis, mihi fecistis (Matth. xxv, 40). » Præparabat sibi de transitoriis æterna, et de caducis præmia sine fine mansura. His et aliis multis exemplis corroboratus, captivis, orphanis, viduis, pauperibus incessanter substantiam suam impendebat. Sed cum jam Domino placuisset meritum revelare multis beati Geremari, quoniam, sicut ipse dicit in Evangelio: « Nemo lucernam accendit, et in abscondito ponit; neque sub modio, sed super candelabrum, ut qui ingrediuntur lumen videant (Luc. xi, 33), » cœperunt plures Francorum ad eum concurrere, fruique ejus sanctissima allocutione; quos pane coelestis verbi quotidie pascens, admonebat eos ut fidem, charitatem, dilectionem Dei et dilectionem proximi inviolabiliter retinerent, et multa alia coelestia arma, quibus conscendere possent cœlum, et debellare humani generis inimicum.

Hæc ita eo agente, audivit famam sanctitatis ejus atque prudentiæ rex Dagobertus, mittensque

A nuntios accersivit eum in palatium suum, et videns eum elegantem et doctum in verbis, et sapientem in consiliis, præfecit eum consiliis suis; cujus consilio quandiu acquievit, tandiu strenue Francorum regnum obtinuit.

CAPUT II.

Igitur non multis annis juventutis suæ in regis Dagoberti palatio expletis, tractare secum cœpit quem sibi in hæreditate sua sociare potuisset. Hoc autem eo cogitante, cum consensu regis cæterorumque Francorum sociavit sibi puellam in conjugio, nomine Domanam. Hoc idcirco maxime fecit, ut inde procrearet aliquem futurum hæredem, ne post mortem ejus gravia scandala orientur inter parentes suos ex hæreditate sua; habebat namque quam plurima prædia, erantque ei parentes plurimi in palatio regis Dagoberti. Accepta vero uxore sua, complevit circa eum Dominus misericordiam suam; generavit ex ea duas filias; quarum prior dum ad maturam ætatem perveniret, sponso destinatur; sed virgo permansit, morte interveniente carnis. Junior tradita monasticis disciplinis, in virginitate 668 permansit; sic in virginitate corporis ambæ permanentes meruerunt computari inter prudentes virgines: sepelivit autem eas B. Geremarus in ecclesia B. Remigii in prædicto vico, ubi multa largitus est de propriis rebus.

Expletis autem multis diebus, dedit eis filium; super quem gaudens et exsultans, beatus Geremarus transmisit eum beato Audoeno, qui tunc illis diebus in palatio regis morabatur, cujus consilio cuncta agebat, et nihil extra præceptum ipsius faciebat; eratque ei familiarissimus amicus, et in omnibus secretis suis sibi conscius; narravitque ei omnia quæ acciderant, et quod filius illi successerat. Qui audiens hæc omnia gavisus est, et suscipiens puerum catechisavit eum; præparatoque fonte baptismatis, baptizavit eum in nomine sanctæ et individue Trinitatis, vocans eum nomine Amalbertum, et sic mysteriis quæ sacræ fidei conveniunt initiatum, remisit eum ad beatum Geremarus. Qui,

crescens et quotidie proficiens, factus est honorabilis inter Francorum principes.

CAPUT III.

Beatus autem Geremarus. Spiritu Dei plenus, omnia quæ in mundo sunt pro nihilo pendens et cælibem vitam desiderans, cœnobiis monachorum plurima de substantia sua tribuebat. Per consilium vero beati Audoeni de propria facultate fundavit monasterium quod dicitur Insula, construxitque ibi omnia ædificia sanctæ regulæ convenientia. Ecclesias ibidem construxit in honore apostolorum Petri et Pauli; multorumque sanctorum reliquias ibi posuit; constituitque ibi congregationem monachorum sub sancta conversatione degentium; præfecit ei Archarium abbatem, magni meriti virum, cujus doctrina et sapientia quotidie grex Christi ad superna tenderet. Ipse vero Archarius usque in finem vitæ suæ gregem sibi commissum gubernavit decenter et strenue.

Cum autem placuisset Domino ut vita beati Geremari esset exemplum aliorum, misit ei in cor ut cuncta dereliqueret, solique se Domino ad serviendum traderet. Postquam ei talis voluntas cecidit in mentem, antequam ulli mortalium hoc confiteretur, adiens regem, petiit ab eo ut coram cunctis principibus Francorum, filio suo Amalberto cuncta quæ sui juris erant traderet; eique cunctis præsentibus Francis indifferenter donaret. Quod rex audiens valde mirari cœpit. Tandem petitioni ejus libenter annuens, non solum quod rogabat juveni tribuit, sed insuper etiam multa ei auxit.

Acquisitis vero omnibus suæ potestatis filio suo, adiit ad sanctum Audoenum, qui tunc in ipso palatio erat, ut omnia cordis sui aperiret secreta. Et vocans eum ad secretum his verbis adorsus est: Quæso, Pater sancte, ut mihi viam Dei non rēnuas demonstrare, per quam possim ad gaudia æterna pervenire, et hujus mundi naufragium evitare; video enim quia cuncta pertranseunt, et regrediuntur ad nihilum. Hæc audiens beatus Audoenus lætatus est valde, et trahens suspiria cordis, his verbis respondit ei: Viam Dei quam a me, frater requiris, evangelicis tibi demonstratur verbis; ait enim Dominus Petro quærenti de retributione et de futuro præmio: « Omnis qui reliquerit domum, vel fratres aut sorores, aut patrem aut matrem, aut uxorem, aut filios, aut agros, propter nomen meum, centuplum accipiet, et vitam æternam possidebit (Matth. xix, 29). » Audiensque hæc beatus Geremarus sancto Audoeno respondit: Scio, Pater sancte, quia omnia vera sunt quæ audio ex ore tuo; derelinquam omnia mundi transitoria, vana, caduca, quæ, cum magis videntur stare, transeunt, et miseros ducunt ad interitum; et, ut verbis Domini utar: « Quid prodest homini si universum mundum lucrètur, animæ vero suæ detrimentum patiat? » (Matth. xvi, 26.) Completis his inter se sanctis allocutionibus, rediens domum beatus Geremarus instruxit filium suum atque familiam suam de fide, de spe, de charitate,

cæterisque aliis virtutibus ad curam animarum pertinentibus.

CAPUT IV.

Eodem tempore Dagoberto mortuo; anno undecimo regnante Clodoveo rege, correctus est beatus Geremarus in viam salutis æternæ. Videns ergo quoniam nihil in mundo perpetuæ mercedis animæ suæ acquirebat, sed magis detrimentum perpetuum illi præparabat, (adhortante eum beato Audoeno) adiit regem Clodoveum: petiitque ab eo ut filio suo quod pater ejus concessit, concederet, et capituli comam ei deponere liceret; seque Deo in monasterium ad serviendum traderet. Per jussionem autem regis, licet abnegantibus Francis, tonsuravit eum beatus Audoenus, deditque ei monachilem habitum, et instruens illum cœlestibus disciplinis, misit eum in monasterium Pentalli vocabulo denominatum: ut ibi fuisset in obedientia abbas et pastor ovium Christi, et illuminator animarum. Beatus autem Geremarus revolvens illud Psalmographi: « Adjutorium nostrum in nomine Domini, qui fecit cœlum et terram (Psal. cxxiii, 8). » Et tritum [f., iterum]: « Dominus illuminatio mea, et salus mea, quem timebo? (Psal. xxvi, 1), » in Domino Deo totam spem suam ponens, non distulit obedire præcepto sancti **669**. Cum magno ergo gemitu et lacrymis et suspiriis cordis suscepit regendum monasterium.

Derelicta autem uxore et filio suo, et omnibus hujus mundi curis, secundum evangelicum præceptum, secutus est Christi Jesu vestigia, et abiit in monasterium quod supra nominavimus Pentallium in pago Rothomagensi super fluvium Lirizinum. Cujus vita qualis et quam sancta ibi cunctis refulsit testantur sanitates, et plurimæ incolis factæ virtutes. Diebus ac noctibus in oratione se macerabat in vigiliis et jejuniis, et in omnibus contemplativæ vitæ congruentibus. Jejunabat quotidie; totam diem ducens in hymnis et laudibus Dei, in vesperum reficiebatur. Cibus illi panis paximaticus cum oleribus parvulis; et potus aqua salsissima, ut saturitas ventris non afflueret. Mortuus erat mundo, et vivus Christo. Omnibus autem ad se confluentibus non cessabat demonstrare viam salutis; præmonebat unumquemque ut in lege Dei meditaretur.

Erat autem in eodem monasterio multitudo maxima monachorum, cui ad regendum Pater Geremarus constitutus erat. In hac vero congregatione multi amantes bonum, et timentes Dominum, libenter audiebant eum et recipiebant correptionem ipsius. Sed quoniam semper vita bonorum odiosa est malis, fuerunt ibi nonnulli malitiosi vel impii, quorum pars erat cum Belial. Qui, nolentes recipere prædicationem ejus, cœperunt tractare de morte ipsius, opportunum locum quærentes ut per quamdam damnationem eum interficerent. Erat autem illi consuetudo in primo galli cantu ad laudem Dei surgere, et usque ad crepusculum lucis in Dei laudibus noctem pervigilem ducere; completo autem officio suo re-

vertens in dormitorium in strato suo collocare se consueverat. Hoc noscentes invidiosi atque protervi, consilium inter se acceperunt, ut cultellum sub lectisternio ponerent, ut sanctus vir rediens ab ecclesia super cultellum se cum impetu corporis injiceret, et sic semelipsum interficeret; quod et fecerunt. Manubrium cultelli solo fixerunt; acumen ferri nudum in aeris spatium erexerunt. O infandum nefas, in omni tempore cunctis horrendum! More solito revertens B. Geremarus ab ecclesia ad lectum, Spiritu sancto eum hortante, fecit hoc quod solitus non erat facere: non enim in consuetudinem habebat lectum tangere, sed cum toto corpore se in medium lecti injiciebat. Tetigit manu lectum, et circumducens manum, invenit quod erat absconditum. Statim ut sensit fraudem esse paratam, relicto lectulo reversus est in templum amictus; quod supererat noctis, lacrymas fundens, in hymnis et laudibus Dei duxit, et mane primo rem quæ ei contigerat nemini indicavit.

Tertia vero hora diei post lectionis disputationem, in capitulo ante pedes omnium prostratus rogabat ut a pastoralis cura illum absolverent, et meliorem quemcunque Patrem super se eligerent. Erat autem quædam crypta in vasto solitudinis super fluvium Sequanâ, unde S. Sanson serpentem eiecit; hanc petebat ut ad habitandum concederent. Quantus clamor! quantus dolor erat ibi omnium timentium Dominum, et super Patrem Geremarum lamentantium et dicentium: Cur nos, Pater, deseris? aut cui nos desolatos relinquis? quid egimus? quid in te commisimus? quomodo fuimus tibi contrarii? Ipse autem respondit eis: Nemo vestrum existit mihi unquam contrarius in aliquo; nemo alienus, nemo malus, nemo durus; omnes mihi ut patres, ut fratres, ut veritatis amatores (nolebant enim prodere in publicum quod invenit in lecto absconditum, ne locus ipse verteretur in exemplum malorum). Iterum atque iterum prostratus ante pedes omnium, rogabat ut a pastoralis sede absolverent eum; illi autem nolebant, sed magis petebant ut eos non desereret. Tandem victi petitionibus cryptam quam petebat ei concesserunt. Relinquens autem monasterium B. Audoeno abiit ad prædictum locum. Ibi se in orationibus die ac nocte dedit, faciens plurimam abstinentiam, majorem quam facere consueverat. Tantam ei gratiam Dominus veluti electo famulo suo contulit, ut cuncta mundi mente transcenderet, et sæpius cœlestibus secretis interesset.

CAPUT V.

Beatus autem Audoenus audiens famam sanctitatis ejus, et sciens meritum ejus, in gradum presbyterii eum ordinavit; ejus voluntati multum resistere voluit, sed Spiritu sancto eum compellente præceptis sancti præsulis obedivit. Factusque sacerdos, Domino placere studuit. Offerebat enim sacrificium illi per singulos dies cum lacrymis et contritione cordis. Ibi in exemplum omnium positus annis

A quinque et mensibus tribus in omnibus mandatis existit sincerus et devotus.

Dum autem illuc moraretur, nuntius ei venit de filio suo Amalberto, quem in palatio reliquerat. Rediens enim de Wasconia cum rege, gravi infirmitate percussus ægrotare cœpit: unde, morbo ingravescente, evadere non potuit; subripiente mortis articulo vitam corporis amisit: erat enim adhuc virgo, et ignarus mundanæ corruptionis. Et quoniam charus erat regi et Francis, delatus est usque ad locum propriæ **670** hæreditatis. Cum autem hoc ei nuntiatum fuisset, assumens patientiam beati Job, dixit: « Dominus dedit, Dominus abstulit; sicut Domino placuit ita factum est, sit nomen Domini benedictum (*Job* I, 21). » Exiens autem de crypta illa, et omnes clerici simul cum illo, in hymnis David laudem Deo dicebat: « Dominus pars hæreditatis meæ et calicis mei, tu es qui restitues hæreditatem meam mihi (*Psal.* xv, 5). » Pergens autem cum magno psallentium choro, pervenit in pagum Vilcassinum: quem pertransiens intravit Belvacensem pagum, ubi jacebat filii corpus defunctum; veniens illuc ubi jacebat, nihil de morte ipsius est motus, sed laudabat Dominum Deum, quod dignatus sit suscipere in virginitate unicum filium suum. Elevantes eum in feretrum, deferunt in monasterium quod beatus Geremarus construxerat in honore Petri et Pauli apostolorum. Sequebatur multitudo populi flens atque lugens super eum. Veniens autem ad locum qui Baujacus-Pons dicitur, paululum solo substiterunt. Non illud silere debeo quod Dominus operari dignatus est. Ibi circa corpus defuncti, ob meritum beati Geremari (quatenus omnes agnoscerent magni meriti esse eum et ipsius filium) in eodem loco sic aggravatum est corpus beati Amalberti, ut ab his qui eum portabant non potuisset moveri; sed nec sic moveri potuit. Fit clamor omnium virorum atque mulierum; tantus autem stupor invasit omnes retro et ante incedentes ut vix ambulare valerent.

Tunc beatus Geremarus, sentiens hoc esse voluntatem Dei, jussit corpus deponi: quo deposito, prostratus solo genibus orationem ad Dominum fudit, et coram cunctis diutissime oravit. Completa oratione, illis qui corpus videbant dixit: Auferte pallium ab eo, quo coopertus est, ut videamus quid contigerit. Cumque tulissent gladium [*s.*, pallium] et diligentius aspexissent, invenerunt faciem ejus sanguine madidam, ac si illo die bello interfectus fuisset: fluebat enim sanguis per nâres, irrigans totam faciem ejus. Valde stupendum est atque mirandum, et in memoria devotis laudibus reservandum; jam multum fluxerat temporis a quo vita decesserat revertens a Vasconia cum rege et Francis: quid hoc facto manifestius potuit hoc adimplere illius virtus, beati Geremari meritis et virtutibus, cuius potentia resuscitatur quadriduanus Lazarus? De monstratur hoc iudicio beatum Amalbertum meritis sancti Geremari vivere cum Christo.

Tunc beatus Geremarus in eodem loco ecclesiam fieri præcepit in honore S. Joannis. Duodecim monachos ibi constituit, quorum vita salus esset sibi, et animæ filii. Ut ergo sine indigentia viverent, et Domino sine murmuratione servirent, reliquit eis multas villas, scilicet propria prædia, per chartarum monimenta. His ita promissis, statim inventum est corpus tantæ levitatis, ut ab uno homine potuisset portari. Moventes inde pervenerunt ad prædictum monasterium, quod beatus Geremarus adhuc in sæculo positus construxerat, ubi honorifice sepelierunt eum. Tunc beatus Geremarus hæreditatem suam recepit, et Dominum Jesum Christum ex ea hæredem fecit: festinabat enim pervenire ad cœlestem patriam, et contingere immortalitatis stolam; desiderabat hæredem habere eum a quo, et in quo, et per quem est summum bonum. ultra quod nihil est appetendum.

CAPUT VI.

Postquam autem omnia hæc sunt divinitus completa, in semetipsum reversus cogitare coepit quomodo astutia antiqui serpentis per mille artes nocendi nititur subvertere corda servorum Dei, ad interitum et damnationem perpetuæ mortis. Quibusdam enim virtute orationum perfectis, quibusdam jejuniis deditis, aliis solitariæ vitæ laude diffamatis, multoties quamdam facem jactantiæ ingerit, et cum virginibus stultis lampades eorum vacuas reddit. Si tales veniente Sponso non intrabunt cum eo ad nuptias (*Matth. xv, 2*). Hoc providens beatus Geremarus, ne cor ejus laus solitariæ vitæ attingeret, coepit familiarissime suos alloqui: « O fratres; multos pro Christi nomine passi labores, indesinenter ad viam summi et incomprehensibilis boni currite, et in opere Dei quod coepistis permanete. Utendum nobis est hoc consilio; properemus ad S. Audoenum, petamusque ab eo ut sua oratione demonstratur nobis ad habitandum locus, ubi usque ad finem vitæ in bonis operibus perseveremus. »

Placuit omnibus consilium beati Geremari, pergensque ad S. Audoenum, sic eum allocutus est: « Deprecor te, sancte Pater, ut orationem ad Dominum pro me facias, mihi que locum ad habitandum tuis precibus demonstres: confido enim quod Deus te exaudiet, et quod rogaveris impetrabis. » Audiens hæc beatus Audoenus respondit ei: « Noli, noli, frater ista referre; quis ego sum ut hæc agam? non meis meritis, sed tua fide hoc adimplebitur. Si fidem habueris, quidquid petieris, consequeris; fide Abraham amicus Dei factus est; fide Petrus salvatus est. Expectemus misericordiam Dei triduo cum jejuniis et orationibus, si forte respiciet humilitatem nostram. » His inter se familiarissime dictis, indicium **671** est triduo jejunium cunctis; tertia autem nocte jejuniis et orationibus positis, apparuit per visum utrisque angelus Domini, dicens eis; Exaudivit Dominus preces vestras; ite ad locum qui Flaviacus nuncupatur, et ibi invenietis desiderium vestrum.

A Mane autem facto, retulit uterque quod viderat, et gratias agentes Domino, tendunt ad locum prædictum ab angelo. Cum autem non longe essent a vico, nutu Dei et voluntate deviati sunt a recto tramite, et gyrantes vastæ solitudinis desertum, pervenerunt ad destinatum locum: ubi cum pervenissent et multum dubitarent, nescientes quid agerent, ecce nebula descendit de cœlo et circumdedit totum locum ubi construendum erat monasterium; et cum nebula superna vox dicens: Electi Dei, ecce locus iste metuendus est; quadraginta anni voluti sunt, ex quibus Dominus hunc locum benedixit et sanctificavit, et fidei suo Geremaro destinavit: erit enim habitabilis monachorum multitudini, quandiu perstiterit in præceptis Domini. Mulieribus vero nullus patebit ad eum unquam accessus.

B Audientes autem ambo viri sancti valde lætati sunt. Cumque obtutus suos in aspectum nebulae defigerent, statim ab aspectibus eorum subtracta est. Ex eadem autem nebula, in circuitu loci, quasi quædam virga geometricalis totum locum circumdans remansit, ut daretur intelligi verum esse quod superna vox cecinit. Tunc circumeuntes locum repererunt signum cœlestis roris impressum. Beatus autem Audoenus certus de angelica visione et superna voce, accipiens virgam in manu, per vestigia nebulae mensus est plateam in circuitu, ubi ecclesia ædificaretur, ubi officinæ construerentur, et cætera monachorum vitæ utilia; consignatoque loco B. Geremaro, ita discessit ab eo.

C Tunc beatus Geremarus una cum omnibus sibi commissis, ad ædificandum locum advenit. Ædificavit ibi ecclesiam in honore sanctæ et individuae Trinitatis, sanctæque Mariæ virginis, et S. Joannis, sanctique Petri apostolorum principis, et ibi totam hæreditatem suam tradidit. Construxit ibi omnia necessaria monasticæ vitæ congrua, vel artes diversas, quas intra monasterium exerceri utile est, ut non esset monachis necessitas vagandi foras: « Quia (sicut beatus Benedictus dicit) omnino animabus eorum non expedit (*Regul. cap. 66*). » Audientes autem circumquaque monachi confluebant ad eum, quasi ad hortum omnium virtutum; quos ille verbi Dei gratia reficiens admonerat ut in proposito suo perseverarent, et a voluptatibus mundi alienos se facerent.

D Consummato autem omni opere suo, fixit se in oratione, atque permansit in Dei opere annis tribus et mensibus sex, et sic in Domino emisit spiritum, transivitque ad gaudia angelorum. Sepultum est corpus ejus in eadem ecclesia cum magno honore et reverentia, ubi per meritum ejus multa beneficia præstantur. Ad sepulcrum ejus ægri veniunt et sanantur; cæci illuminantur; claudi gressibus reformantur; surdis auditus reparatur; dæmones ab obsessis corporibus effugantur, et multi a variis languoribus sanantur, præstante Domino nostro Jesu Christo, cui est honor et gloria, laus et potestas per infinita sæcula sæculorum. Amen.

Explicit Vita S. Geremari abbatis.